

LES MISSIONS DELS FRARES I LA XINA DE MENDOZA EL TESTIMONI DEL CÒDEX BOXER

Les fonts espanyoles van reconèixer la varietat i la importància de la plètor de déus i van intentar esbrinar quines funcions complien. Sens dubte, estaven més còmodes amb els taoistes i els budistes, ja que s'organitzaven en una estructura que reconeixien. Però quan es tractava de la religió popular xinesa estaven més perduts, però no van desestimar la multitud de déus que proliferaven en tot poble i la ciutat de la Xina i que també prevalien entre els emigrants xinesos. En tenim una bona prova en una col·lecció ibèrica de textos i d'imatges que es va dur a terme entre 1574 i 1591 i es va recopilar a Manila com a regal del governador de les Filipines per a l'emperador espanyol Felip II, que desitjava saber més sobre els mons descoberts recentment. És possible que Miguel de Loarca fos qui els compilés. L'objectiu del Còdex Boxer era similar al que havia inspirat, feia 50 anys, l'exquisit Còdex Mendoza, que va compilar el governador de Mèxic per mostrar a Carles V tant allò bo de la vida quotidiana com la greu situació dels que eren víctimes de guerres internes.

El Còdex Boxer conté belles il·lustracions en color que devien dibuixar els xinesos filipins i que es podien aconseguir a Parian, el districte xinès de Manila. Una il·lustració mostra l'arribada del galió Manila a la primera parada que va fer viatjant des d'Acapulco a Manila, i detalla l'intercanvi de mercaderies amb els habitants nus de l'illa de Guam que, com diu el text, "com neixen, caminen". Diverses il·lustracions mostren els veïns tributaris xinesos així com uns quants dels nadius de les Illes Filipines, com els "Pintados", anomenats així pels espanyols pels seus tatuatges exuberants. En canvi, els nadius de les planes de Manila ja portaven bells ornaments de seda que els van portar els "sangleyes".

Per altra banda, els emigrants xinesos de Manila, els "sangleyes", eren considerats com un grup molt civilitzat i els vinculaven als personatges principals de l'imperi xinès: l'emperador i els prínceps reials. Una llarga col·lecció mostra els déus que, segurament, més veneraven els "sangleyes" de Manila. Alguns d'aquests déus provenien de textos d'història, com Huangdi, inventor de la navegació i els navilis,

que està vestit como un mandarí d'alt rang, i Lu Ban, també amb vestimenta mandarina, un mestre artesà i patró dels constructors xinesos.

Altres eren déus locals, com el de la ciutat Quanzhou, la gran ciutat Fujian d'on provenien la majoria dels xinesos de Manila. Hi ha força déus que protegeixen els xinesos dels dimonis, com Tianzun, senyor dels dimonis, que els subjuga i evita que causin mal als xinesos; Nazhe, que els manté allunyats i mata els perillosos monstres que posen en risc la gent, o Hamtam, que porta una cadena per encadenar els dimonis.

Tot i així, Rada va adonar-se que els dimonis també apareixien sovint en els temples xinesos i que els adoraven per evitar que els fessin mal. Un altre déu anota els noms de tots els habitants de la Xina i quan algú es porta malament ratlla el seu nom del llibre, i els mata a l'instant. Un altre para l'orella per escoltar tot el que es diu a la Xina. Altres, com Tudigong, està a càrrec dels animals, salvatges i domèstics, i molts déus com Zhendi tenen una gran reputació com a metges i herboristes i cuiden de la salut dels xinesos.

Hi havia milers de déus xinesos i els seus noms i funcions sovint canviaven, depenent de la província. Hi havia déus de muntanyes i rius, de cada professió a la Xina; déus que vivien al cel i altres que vivien als inferns, i fins i tot déus d'insectes i de tigres. És cert que alguns tenien una posició superior a la d'altres i es reforçava la seva autoritat amb vestimentes cerimonials i amb el seu poder sobre els altres déus. Però, a diferència de la societat xinesa, el món espiritual no era una piràmide jeràrquica.

Tots els aspectes de la seva vida els influenciava un món de déus, esperits i espectres que una gran varietat de sacerdots, xamans i bruixots podien invocar. A més a més, hi havia màgia a tot arreu i era el fonament de les grans religions budistes i taoistes i part de les seves pràctiques diàries.

Finalment, hi havia els fantasmes d'aquells que havien mort abans d'hora i que assetjaven els vius. Per als missioners que acabaven d'arribar, els xinesos eren uns idòlatres empedreïts, amb un nombre infinit de cultes i de pràctiques que no semblaven tenir connotacions ètiques, tot i que la mateixa varietat del món sobrenatural xinès suggeria que el seu món espiritual era d'una gran profunditat.